

beleef de natuur!

Jouw ecologische voetstap

Een project van IVN Veldhoven Eindhoven Vessem Najaar 2016

- Doelgroep:** basisonderwijs: groepen 5 t/m 8
- Jaargetijde:** najaar/ winter
- Plaats:** op school. Dit project is een voorbereiding op de tentoonstelling 'Klimaatverandering: wat doe JIJ eraan?', Deze interactieve tentoonstelling is te bezoeken in d'n Aard, Ariespad 5, 5503 EZ Veldhoven in februari, maart en april 2017.
- Doel:** ontdekken wat de invloed is van de mens en in het bijzonder van jezelf op de klimaatverandering.

Najaarsproject: Jouw ecologische voetstap

Het najaars/ winterproject voor de groepen 5.6.7 en 8 is “Jouw ecologische voetstap”. Met dit project kan in de klas door iedere leerling, met gebruik van de bijgevoegde enquête, zijn of haar ecologische voetstap worden bepaald. Ook kan dit project worden gebruikt als voorbereiding op een bezoek aan de tentoonstelling ‘Klimaatverandering: wat doe JIJ eraan?’.

In deze natuurtentoonstelling worden twee aspecten belicht:

- enerzijds informatie over klimaat, klimaatverandering, fossiele energie, duurzaamheid, recycling
- anderzijds wordt de bezoeker uitgedaagd zijn/ haar eigen voetafdruk te bepalen.

In een 25-tal vragen worden keuzes gemaakt, die samen bepalen hoeveel oppervlakte van de aarde jouw manier van leven gebruikt. Is dat meer dan het eerlijke aarde-aandeel van 1,8 ha?

Als de voetafdruk eenmaal bepaald is, weet je ook wat je moet doen om de voetafdruk te verkleinen. Je kunt thuis en op school de mogelijkheden bespreken en zo samen werken aan een evenwichtiger wereld!

We hopen zo de bezoekers een beetje bewuster te maken en te laten ervaren dat iedereen de keuze heeft, hoe klein we ook zijn!

Voorbereiding in de klas: in de klas en thuis kan over het onderwerp gesproken worden. We hebben een enquête ontwikkeld die de leerlingen kunnen afnemen bij een medeleerling, een ouder en een grootouder. Met behulp van deze enquête bepaal je je eigen ecologische voetafdruk.

Deze interactieve tentoonstelling is te bezoeken in d'n Aard, Ariespad 5, 5503 EZ Veldhoven in februari, maart en april 2017.

Aanmelden kan bij Etje Hendrikx: etjehendrikx@gmail.com

1. Inleiding

Er gaat geen dag voorbij, of je leest in de krant of hoort op TV wel iets over het klimaat, de opwarming van de aarde en de vele aspecten die daarmee samenhangen.

We hebben dit jaar ‘klimaatverandering’ als onderwerp voor onze tentoonstelling gekozen om de kinderen bewust te maken dat er in hun dagelijks leven allerlei keuzes gemaakt worden, die invloed hebben op het gebruik van energie.

Deze keuzes bepalen de duurzaamheid en dus indirect het klimaat van de toekomst. Er is een enquête gemaakt om de huidige situatie in kaart te brengen.

2. Kringgesprekken

Middels een kringgesprek kun je peilen wat de kennis van de kinderen is over de volgende onderwerpen:

- Wat is klimaat?
- Wat is klimaatsverandering?
- Wat kunnen de gevolgen zijn? (Opwarming van de aarde, stijging van de zeespiegel, lokale droogte en wateroverlast, het verschijnen/ verdwijnen van dieren en planten.)
- Wat is hierin de rol van mensen? (Energieverbruik, omgaan met afval e.d.)
- Kun je zelf ook iets doen om de situatie te verbeteren? (Afval scheiden, minder batterijen, enz.)

3. De vragenlijst

Veel milieuorganisaties hebben een 'mondiale footprint' ontwikkeld.

Het uitgangspunt hiervan is, dat alles wat je doet, eet of gebruikt uit te drukken is in een stukje oppervlak van de aarde.

De bruikbare delen van de aarde gedeeld door het aantal mensen dat er woont, is de oppervlakte, die een individu zou mogen gebruiken. Je doet dan geen schade aan andere mensen en aan het milieu.

Nu blijkt, dat de Europeaan zoveel ruimte gebruikt, dat er 2,5 keer de aarde nodig zou zijn, als iedereen zo zou

leven. De Amerikaan gebruikt gemiddeld nog meer aardoppervlakte dan wij. De Afrikaan gebruikt heel veel minder.

Je persoonlijke voetafdruk geeft een indruk van de belasting op het milieu van jouw manier van leven.

In bijlage 1, vind je een vragenlijst die wij voor de kinderen hebben gemaakt. De enquête is een verkorte en voor kinderen aangepaste weergave van de vragenlijst van de 'mondiale voetafdruk'.

Ook kinderen kunnen keuzes maken, die invloed hebben op hun voetafdruk.

Met de enquête kunnen ze eerst in de klas oefenen: neem de vragenlijst bij elkaar af en vul de eerste kolom in. Daarna kunnen ze thuis één van de ouders vragen en de antwoorden invullen in de tweede kolom. In de derde kolom komen de antwoorden van een persoon naar keuze (buiten het eigen gezin bv. een grootouder, een buurvrouw, de oppas).

4. Score berekenen

Wat betekenen de getallen, die achter de vragen staan?

De getallen achter de antwoorden geven de milieubelasting weer.

Een laag getal betekent weinig belasting voor het milieu, weinig uitstoot van broeikasgassen, weinig invloed op de opwarming van de aarde.

Een hoger getal betekent dus ook meer negatieve invloed op deze grootheden.

Het totaal zegt iets over jouw 'footprint', jouw voetafdruk.

Wat kun je doen met de uitslag van de enquête?

Als je weet wat je hebt geantwoord en weet wat de gevolgen zijn voor jouw persoonlijke voetafdruk, kun je in het vervolg andere keuzes maken. Je kunt jouw voetafdruk verkleinen.

De enquête is dus een hulpmiddel om inzicht te krijgen in de manieren waarop je het milieu een handje kunt helpen om het milieu wat gezonder en duurzamer te maken.

Bereken op school de gemiddelde score van alle leerlingen van de klas.

Als je ook de tentoonstelling wilt bezoeken, neem dan de gemiddelde score van de klas mee. Die kun je dan invullen op een bord en vergelijken met andere scholen.

Bijlage 1: Enquêteformulier

Naam leerling:	Haalbare Score	Score klas genoot	Score ouder	Score derde persoon
1. Kleren wassen: a. Ik gooi bijna elke dag mijn kleren in de was. b. Ik gooi mijn kleren pas in de was als ze vuil zijn.	10 5			
2. Afwas: a. Ik zet mijn drinkglas elke keer meteen in de afwasmachine. b. Ik gebruik een glas meerdere keren. c. Ik spoel het glas om en gebruik het opnieuw.	10 0 5			
3. Verlichting: a. Ik doe de lampen op mijn kamer uit als ik er niet ben. b. Ik laat de lampen gewoon branden. c. Ik denk er niet altijd aan om de lampen uit te doen.	0 15 5			
4. Verwarming: In de winter a. draag ik gewoon mijn T-shirt, maar ik zet de verwarming hoog. b. doe ik een lekker warme trui aan en dikke sokken	15 5			
5. Water: Als ik mijn tanden poets, a. zet ik alvast de kraan aan, zodat ik snel kan spoelen. b. doe ik wat water in een glas om te spoelen.	5 1			
6. Als ik ga winkelen in Eindhoven, a. ga ik met de fiets. b. ga ik met de bus. c. ga ik met de auto.	1 5 10			
6. Waarheen ga je in de zomer met vakantie? a. We blijven thuis. b. We blijven in Nederland. c. We blijven in Europa. d. We gaan naar een ver land buiten Europa.	0 2 8 12			
7. Vlees eten: a. Ik eet elke dag vlees. b. Ik eet 1 dag in de week geen vlees. c. Ik eet meerdere dagen in de week geen vlees. d. Ik eet bijna nooit vlees.	20 15 10 0			
8. Als ik mijn kleren niet meer draag, a. geef ik ze aan iemand anders. b. gooi ik ze in de klike. c. doe ik ze in de kledingbak.	5 10 2			
9. Als ik stop met computeren, a. laat ik de computer met de muziek aan staan. b. schakel ik de computer op de stand-by stand. c. zet ik de computer uit en trek dan de stekker uit het stopcontact.	10 2 0			
10. Ik gooi oud papier a. in de blauwe klike. b. in de grijze klike. c. eerst in de dierenkooi en dan in de groene klike.	0 10 5			
TOTALE SCORE				

Bijlage 2: Omrekeningstabel bij de enquête:

- Je hebt alle keuzes gemaakt en de scores per antwoord ingevuld op het formulier.
- Op het formulier heb je alles opgeteld.
- Je zoekt nu in onderstaande tabel bij 'Totale score' jouw eigen totaal op.
- In de kolom ernaast zie je een oppervlakte staan: dat is jouw **persoonlijke voetafdruk**.
- Dit is het spoor dat je op de aarde achterlaat met jouw manier van leven.
- De **blauwe** voetafdruk is de gemiddelde Nederlandse voetafdruk.
- Heb je een **lager getal**, dan leef je zuiniger voor het milieu dan veel Nederlanders.
- De **groene** voetafdruk is van mensen, die niet méér gebruiken van de aarde dan per persoon beschikbaar is.

Er is maar 1,8 ha per persoon beschikbaar op aarde!

Totale score	Oppervlakte van de persoonlijke voetafdruk (aantal ha)	% van de aarde gebruikt
14 – 20	1,5	83 %
21 – 27	2 (1,8)	100 %
28 – 33	2,5	139 %
34 – 40	3	167 %
41 – 46	3,5	194 %
47 – 53	4	222 %
54 – 59	4,5	250 %
60 – 66	5	278 %
67 – 72	5,5	306 %
73 – 79	6	333 %
80 – 85	6,5	361 %
86 – 92	7	389 %
93 – 98	7,5	417 %
99 – 105	8	444 %
106 – 111	8,5	472 %
112 – 118	9	500 %
119 – 124	9,5	528 %
125 – 130	10	556 %

Als iedereen op aarde zou leven zoals wij Nederlanders, zou er 2 1/2 x de aarde nodig zijn.

Dat kan natuurlijk nóóit!

Daarom moeten we onze voetafdruk verkleinen!

Hoe?

Praat er over op school en thuis!

Maak samen een plan om de voetafdruk te verkleinen!